

Til Stortingets energi- og miljøkomite

Teknas innspill til statsbudsjettet 2027

Tekna er fagforeningen for over 120 000 naturvitere, teknologer og studenter. Våre medlemmer har høyere utdanning og representerer viktige kunnskapsmiljøer i Norge. Våre medlemmer bidrar med kunnskap, forskning og teknologi til en mer bærekraftig verden.

Tekna er skuffet over regjeringens budsjettforslag. Å ivareta klima, miljø, natur og energiproduksjon er grunnleggende for vår felles sikkerhet og beredskap og for verdiskapning og næringsutvikling. Vi kutter oss inn i fremtiden, samtidig som vi forbruker oss inn i en energikrise.

Evaluering av norgespris - kap. 1820

Norgespris og strømstøtten til sammen utgjør 68% av Energidepartementets budsjett for 2027, og norgespris vil ifølge regjeringen koste 12 milliarder kroner i 2027 og totalt 36-37 milliarder kroner i perioden 2025–2027. Samtidig er innsatsen for energieffektivisering, ny kraftproduksjon og nettutbygging begrenset.

Forutsigbare og fornuftige strømpriser er viktig. Tekna mener norgespris ikke er den riktige løsningen. Tekna mener tilstrekkelig kraftproduksjon og nettkapasitet, en god kraftbalanse og tiltak som fremmer energieffektivisering og energisparing gir en langsiktig forutsigbarhet, samt energisikkerhet og -beredskap.

Det er stor usikkerhet om de langsiktige kostnadene og virkningene av norgespris. Regjeringen hevder at ordningen ikke har økt strømforbruket. Flere analyser og energiselskaper sier det motsatte. Norge har i mange år hatt et kraftoverskudd som har gitt et viktig konkurransefortrinn. Dette fortrinnet kan være i ferd med å forsvinne.

Tekna mener derfor at norgespris må evalueres. Evalueringen bør blant annet se på:

- Har norgespris fungert etter hensikten?
- Er dagens utforming av strømstøtten egnet for fremtiden?
- Hvordan har norgespris påvirket strømforbruk, energieffektivisering, energisparing, næringsliv, kraftsystem og strømprisen?

- Hvilke resultater kunne midlene gitt dersom de i stedet ble prioritert til kraftproduksjon, nettutbygging og energieffektivisering?

Tekna ber Stortinget om å be regjeringen om å gjennomføre en uavhengig evaluering av norgespris.

Kutt i bevilgningen til Enova - kap. 1428

Regjeringen foreslår i budsjettforslaget å kutte overføringene til Enova med 3,6 milliarder kroner i 2027. Det er nesten en halvering av bevilgningen fra 2026. Dette skjer samtidig som subsidieringen av strømforbruket øker.

Tekna mener at vi ikke vil nå klimamålene eller energimålene som er satt, for eksempel reduksjon av energiforbruket i bygg med 10TWh innen 2030, kutte utslipp fra industrien eller 8TWh solenergi innen 2030, dersom bevilgningen til aktøren som skal bidra med tiltakene kuttes.

Regjeringen legger til grunn at Enova har 36 mrd. kroner i oppsparte midler. Tekna vil påpeke at en god del av disse midlene er bundet opp i eksisterende utlysninger. Per 1. januar 2025 var inngående balanse på Klima- og energifondet 21,57 mrd. kroner, hvor 18,4 mrd. kroner var bundet opp i forpliktelser. Det er altså ikke slik at de 36 milliardene i fondet kan brukes fritt til nye prosjekter. Samtidig er vi inne i en tid med stor økonomisk usikkerhet, som påvirker risikoviljen og investeringsviljen i næringslivet og kanskje særlig for industrien. Da er støtten fra Enova helt essensiell.

Tekna ber Stortinget be regjeringen om å opprettholde nivået på bevilgningen til Enova fra 2026.

Mer penger til NVE - kap. 4820

Statsbudsjettet for 2027 foreslår 30 millioner kroner mer til NVE til raskere konsesjonsbehandling og mer digitalisering.

Tekna mener at mer digitalisering og raskere konsesjonsbehandling er positivt. Vi håper at det bidrar til raskere utbygging av fornybar energi og nett. Samtidig mener Tekna at det er viktig at mer digitalisering supplerer, og ikke går på bekostning av, sterke kompetansemiljøer.

Tekna ber Stortinget om å be regjeringen om å opprettholde den foreslåtte ekstra bevilgningen til NVE.

Utsira Nord - kap. 1800

Tekna er positive til at to prosjekter ble gitt tildeling til områder i februar i år og at regjeringens budsjettforslag legger opp til en fortsatt innsats for å realisere havvindprosjektet Utsira Nord som alene vil gi 2TWh mer fornybar kraft.

Som regjeringen skriver i budsjettforslaget, vil «nullvekst» i havvind, altså ingen Utsira Nord og Sørliche Nordsjø II, føre til et lavere kraftoverskudd og 8,4 øre dyrere strøm i hele Norge i 2035.¹² Havvind spiller en viktig rolle i det norske energisystemet og Norge har potensiale til å være en viktig aktør innen havvindteknologi, forutsatt fremdrift og skalering.

Flytende havvind er avansert teknologi, men Norge har allerede et fortrinn i dyktige fagmiljøer og kompetanse fra blant annet petroleumsnæringene.

Tekna ber Stortinget om å be regjeringen om å opprettholde bevilgningen til Utsira Nord i budsjettet for 2027.

CO2-kompensasjonsordningen - kap. 1420

Tekna støtter CO2-kompensasjonsordningen. Det er positivt med en ordning som bidrar til at norsk industri kan fortsette å være konkurransedyktige, og samtidig både reduserer energiforbruket og kutter utslipp. Vi ser på ordningen i dagens form som et positivt bidrag til den grønne omstillingen i norsk industri.

Tekna mener derfor det er positivt at CO2-kompensasjonsordningen utvides og at det bevilges mer midler dersom ordningen fortsetter å bidra til kutt i utslipp, energiforbruk og utvikling av klimateknologi.

Tekna ber Stortinget be regjeringen om å opprettholde sitt budsjettforslag, samt sørge for at de eksisterende vilkårene for å få kompensasjon gjennom ordningen videreføres.

Omvendt CO2-avgift - kap. 1420

I tillegg til at Tekna ber om en opprettholdelse av regjeringens budsjettforslag til CO2-kompensasjonsordningen, ønsker Tekna innføring av en omvendt CO2-avgift. Det er viktig at vi fortsetter å holde trykket oppe i den grønne omstillingen. En omvendt CO2-avgift gi aktører insentiv til å fjerne og lagre CO₂ fra atmosfæren og dermed bidra til å kutte utslippene ytterligere.

Tekna ber Stortinget be regjeringen se på en løsning for å innføre den vedtatte omvendte CO2-avgiften, eller et tilsvarende insentiv som bidrar til å fortsette å kutte CO2-utslipp.

Oppfølging av Naturavtalen – kap. 1420 post 67 og 80

Norge ligger an til å kun nå 3 av de 23 målene i naturavtalen, som skal reversere naturtapet innen 2030. Dette budsjettet gir ingen indikatorer for et høyere ambisjonsnivå for å nå avtalen i løpet av de neste tre årene.

¹ <https://www.regjeringen.no/no/aktuelt/eksterne-vurderinger-av-utsira-nord-er-gjennomfort/id3174248/>

² Prop. 1 s, kapittel 8 Flytende havvind i Utsira Nord, delkapittel 8.5.3.

Selv om det er positivt at det blir bevilget mer til Oslofjorden i neste års budsjett, mener Tekna det er svært uheldig at satsingen på naturrestaurering i fjorden kuttes. Naturtiltak i resten av landet er også nedprioritert. Tekna er skeptiske til at de tre tilskuddsordningene Klimasats, Natursats og tilskudd til klimatilpasning slås sammen til en post, da naturprosjekter kan bli nedprioritert i forhold til klimaprosjekter uten en øremerket pott. Selv om det kan være positivt at den nye tilskuddsordningen innrettes som programfinansiering, er Tekna bekymret for den kraftige reduksjonen, fra til sammen 418 millioner i statsbudsjettet for 2026 til 133 millioner i budsjettforslaget for 2027.

Tekna ber Stortinget om å be regjeringen om en kraftig økning i finansieringen av klima- og naturtiltak i kommunene, og revurdere å gjeninnføre øremerkingen til naturprosjekter for å nå målsettingene i Naturavtalen.

Kvotekjøp – kap. 1481 post 22

Tekna mener at kvotekjøp ikke må bli en hvilepute som utsetter omstillingen av norsk økonomi og næringsliv. Norge har som mål å bli et lavutslippsland innen 2050. Derfor ser Tekna med skepsis på at fullmaktene til kvotekjøp blir økt fra 15 til 26,1 milliarder kroner. Det er derimot positivt at rammen for klimafinansiering økes til 30 milliarder og at støtten til Norfunds klimainvesteringsfond (Prop. 1 S (2025-2026) Utenriksdepartementet kap. 165 post 70), som har vist seg å investere effektivt og lønnsomt i fornybar energi i utviklingsland, øker.

Tekna ber Stortinget om å be regjeringen om å finansiere virkemidler som omstiller norsk næringsliv, i kombinasjon med en økt bevilgning til klimafinansieringsinitiativer, heller enn å belage seg på kvotekjøp for å nå sine klimamål.